

Ubud

In Ubud is het paleis van de koninklijke familie dat gedeeltelijk open is voor publiek, maar waar de familie ook woont. Het dorp ligt landinwaarts en staat bekend om de dansvoorstellingen in de tempels en het paleis en de vele winkels, waar spullen worden verkocht die door traditionele handwerkslieden zijn gemaakt. Het ligt in de aanloop naar de bergen en het regenwoud en tussen de rijstvelden. Er zijn een aantal interessante musea en antiekzaken en sinds een aantal jaren hebben er zich veel yoga scholen gevestigd. Naast de Balinese restaurants en warungs zijn er vele andere restaurants waar ook internationale en vegan maaltijden worden geserveerd. Er zijn veel hindutempels in de omgeving en in het dorp ligt Monkey Forest, een bos met een tempel waar veel apen leven. Ik heb een huisje geboekt met zwembad in Jalan Hanoman, dat helemaal voldoet aan mijn eisen en behoeftes. Ik weet een beetje hoe het dorp in elkaar zit en waar ik het wel en niet fijn vind. Jalan Hanoman is perfect: niet in de stroom van toeristen, maar het heeft toch een goeie doorloop, zodat de honden er in de avond en nacht niet heersen. Geen brutale apen in de buurt, zoals in Jalan Monkey Forest, en niet te ver van alle leuke eettentten en cafés, zodat ik in de avond en nacht alleen naar huis durf te lopen. Ik ken mijzelf, ik hou niet van grommende honden in de straten in het donker.

Als ik mijn guesthouse binnenwandelen en doorloop naar achteren de tuin in, ben ik blij verrast met mijn boeking. Aan de weg naar achteren liggen kleine bungalows met terras en achterin staat een groot gebouw met kamers op een eerste verdieping en daaronder nog een aantal bungalows met terras. Mijn bungalow heeft zicht op het zwembad. Naast het trapje, dat naar mijn terras leidt, staat een keramieken pot met waterlelies en ik ben op slag verliefd op mijn plekje.

Wonderlijk genoeg is mijn huid, die in Vietnam als schuurpapier aanvoelde, binnen een paar dagen geheeld en zacht en ik voel mij heerlijk. Het zijn de luchtvochtigheid, het klimaat, de kleuren, klanken en geuren, waar ik helemaal van opbloeit en ik voel mij in Ubud in no-time fijn en mooi. In het restaurant aan de straatkant, waar mijn ontbijt wordt geserveerd, vind ik een boek van Donna Tartt, *Het puttertje*. Het doet mij denken aan mijn vriendin Toos, die mij eens vertelde dat ze haar een geweldige schrijfster vond. Toos is alweer acht jaar geleden overleden. Voordat zij stierf, zei ze mij dat ze mij zou gaan inspireren. Ik denk vaker aan Toos, soms zie ik haar ergens lopen en vraag mij dan af hoe het met haar is en of ze in contact is met de aarde. Ze was verpleegkundige en spiritist en toen zij stierf, was ze niet bang, althans niet bij mijn weten, en werd ze begeleid door iemand uit haar spiritistische kring. Ik nam afscheid van haar een dag

voor ze stierf. Op haar opmerking dat ze mij zou inspireren, reageerde ik dat zij mij ook altijd om hulp mocht vragen als ze iets nodig had. Donna Tartt, *Het puttertje*. In een houten ligstoel, onder de kokospalmen naast het zwembad, verlies ik mij in het prachtige verhaal van deze schrijfster.

De volgende dag al ontmoet ik twee vrouwen bij het zwembad. Ze stellen zich voor en vragen of ik meega naar een klankschalensessie die avond. Ubud heeft veel yogascholen en de sessie is in één van deze scholen. Er is een groot restaurant en er zijn verschillende studio's. Ik ben er nog nooit geweest, maar ben erg benieuwd. We lopen er samen heen en gaan binnen bij de studio, waar het zal plaatsvinden. De klankschalensessie is in een ronde ruimte op de bovenste verdieping, onder een rieten dak met open zijanten. We gaan zitten op yogamatten, die in een grote, ronde kring rondom de leidster zijn neergelegd en de mensen komen nu één voor één binnen. De leidster vraagt iedereen te gaan liggen en te ontspannen. Terwijl wij liggen, maakt zij geluiden met de klankschalen. Het is een heerlijk ontspannende en ook wel bijzondere ervaring. Omdat er veel muggen zijn, staan er overal flesjes biologische musquito repellend.

Na de sessie gaan we samen wat drinken in een hip café iets verderop in onze straat, waar lekkere dranken en gezonde maaltijden, vegetarisch maar ook met vlees en vis, worden geserveerd. Je kunt er zitten op een verhoging op kussens op de grond, maar ook aan tafeltjes met stoelen. Er is een bovenverdieping en een gezellig terras aan de straat en er zijn altijd mensen.

Op een dag, als ik weer bij het zwembad lig te lezen in Donna Tartt, komt er een jongeman op de ligstoel naast mij liggen. Hij stelt zich voor en we voeren een geanimeerd gesprek. Vanaf die dag ben ik niet meer alleen en delen wij, mijn nieuwe vriendinnen en de vriend, verhalen over onze avonturen op Bali.

Agung Rai Museum of Art

Ubud heeft prachtige musea, zoals het Agung Rai Museum of Art (ARMA) dat in het verlengde van Jalan Hanoman in Jl. Raya Pengosekan ligt. Het museum is opgericht door Agung Rai, een Balinese verzamelaar die zijn leven heeft gewijd aan het verzamelen en behouden van de kunst en cultuur van Bali, en omvat een grote collectie kunst gemaakt door Balinese, Indonesische en buitenlandse kunstenaars die op het eiland hebben gewoond en gewerkt.

De keren dat ik het museum bezoek, is er vrijwel niemand, waardoor ik alles op mijn gemak kan bekijken. Het Balinese gebouw in traditionele stijl is mooi en de collectie interessant. Er hangen schilderijen van hedendaagse kunstenaars, maar ook van moderne en traditionele kunstenaars

uit de vorige eeuw. Er hangen prachtige werken van de Nederlandse kunstenaars Willem Hofker en Rudolf Bonnet en de Duitser Walter Spies, die in de vorige eeuw een periode op Bali leefden en werkten. Hun aanwezigheid had veel invloed op de Balinese schilderstijl. Zo organiseerden ze de kunstenaars in kunstenaarsverenigingen en, naast de traditionele stijl waarin werd gewerkt, ontwikkelde zich een modernere, vrijere schilderstijl onder de kunstenaars. De Europese kunstenaars lieten zich op hun beurt in hun werk inspireren door de Balinese cultuur, de natuur en de mensen. Er zijn veel portretten gemaakt. Dit heeft een bijzonder soort werken in de wereld gebracht, waarvan ik al jaren een groot liefhebber ben. Op de beeldhouwkunst is de westerse invloed goed te zien in de Art Deco stilering. In de weelderige tuin rondom het museum staan verschillende beelden en een paviljoen, waar je met je entreekaartje een kopje thee met heerlijke, zoete, Balinese lekkernij kunt gaan nuttigen. Een aanrader.

Celuk, zilver

In Ubud vind ik al snel een chauffeur die mij op zijn brommer naar de plaatsen brengt die te ver zijn om te lopen. Ik ontmoet hem als ik naar de ambassade in Denpasar moet om mijn visum te laten verlengen.

De eerste keer dat ik naar Bali ging, was in 2005. Ik had het jaar ervoor in 2004 in Jaipur in Noord-India, dat het centrum is van gekleurde en geslepen edelstenen, veel handelaars in stenen en sieraden ontmoet en had daar zelf van een handelaar in Jaipur een heleboel geslepen stenen gekregen. Van die stenen wilde ik sieraden laten maken en ik had gehoord dat je voor het maken van sieraden op Bali moest zijn. Ik boekte er een reis naartoe en wonderlijk genoeg ontmoette ik binnen twee dagen na aankomst een man, die mij in contact bracht met een zilverbedrijf in Celuk. Hij handelde in sieraden en werkte al jaren samen met de eigenaars van het bedrijf. Destijds in 2005 kon ik er een aantal van mijn ontwerpen in zilver en goud laten uitvoeren en sindsdien bezoek ik hen elke keer als ik op Bali ben. Nu ben ik blij om hen weer op te zoeken in het dorpje Celuk.

Celuk is het gebied langs de weg vanaf Jalan Raja tot aan Sukawati. Het dorp is beroemd om zijn zilver en goud handwerk, specifiek sieraden, die worden verkocht in tientallen galleries aan weerszijden van de weg. Ik maak een afspraak met mijn chauffeur, die mij er op zijn brommer heen rijdt. Ik rijd zelf niet, thuis ook niet, ik rijd ook geen auto, terwijl ik wel een rijbewijs heb. Ik durf het niet, het gaat mij te snel. Mijn chauffeur rijdt rustig en onderweg voeren wij hele gesprekken. Het is een vriendelijke man die een aantal jaar jonger is dan ik. Hij vraagt goede prijzen, ik begrijp hem en hij mij en ik vind hem betrouwbaar.